Nr. 27. OLAM KATAN. שנה שניה.

תנאי החתימה.

באוסטריה־אונגריה: לשנה: 10.50 קראנען, לחצי שנה: 5.25 קראנען, לרבע שנה: 2.70 קראנען.

ברוסיה: לשנה: 4 רו"כ, לחצי שנה: 2 רו"כ, לרבע שנה: 1 רו"כ.

בשאר ארצות: באשכנז לשנה: 9 מארק, באנגליה לשנה: 8 שילינג, בשאר ארצות לשנה: 11 פרנק, בארץ ישראל לשנה: 10 פרנק.

ההותמים לשנה שלמה יקבלו בסוף השנה תשורה יפה חנם.

דמי החתימה יוכלו לשלם גם לשעורין: 2 רובל בעת החתימה, ושני הרובל הנותרים בראשית הרבע השני (ובשאר ארצות בכסף המדינה לפי הקורס).

מחיר כל נומר 10 קאפ׳, 25 העללער.

עם „הפדגוג":

באוסטריה־אונגריה:

לשנה: 15.50 קראנען, לחצי שנה: 7.75 קראנען, לרבע שנה 3.90 קראנען.

ברוסיה:

לשנה: 6 רו"כ, לחצי שנה: 3 רו"כ, לרבע שנה 1.50.

בשאר ארצות:

באשכנז לשנה: 13 מארק, באנגליה לשנה: 12 שילינג, בשאר ארצות לשנה: 17 פרנק, בארץ ישראל לשנה: 16 פרנק.

בעד חלוף האדריסה 20 קאפ.

מחיר מודעות: בעד כל שורה קטנה פטיט 38 ה׳, 15 ק׳.

קרקוי, יום ד׳, י"ה ניסן תרס"ג. גליון כז. Krakau, 15 April (2. April) 1903.

הֵיכַל רַעְמְסֵס.

(אַגָּדָה עַל פִּי הֵרוֹדוֹט).

וְרַעְמְסֵס הַשְּׁלִישִׁי, מֶלֶךְ מִצְרַיִם הַגָּדוֹל, הָיָה מֶלֶךְ גִּבּוֹר וְעָשִׁיר מְאֹד. וַיְהִי הַיּוֹם וַיִּקְרָא רַעְמְסֵס לְחַרְטֻמָּיו וַיְדַבֵּר אֲלֵיהֶם לֵאמֹר: חָפוֹץ חָפַצְתִּי לִבְנוֹת לִי בֵּית אוֹצָר, אֲשֶׁר אָשִׂים בּוֹ אֵת כָּל אוֹצְרוֹת כַּסְפִּי וּזְהָבִי הָרַבִּים; אַךְ יָרֵא אָנֹכִי אֶת הַגַּנָּבִים, אֲשֶׁר יָבֹאוּ בַּלַּיְלָה וְיִתְגַּנְּבוּ אֶל הַבַּיִת וְיִגְנְבוּ דַּיָּם. עַתָּה הָבוּ עֵצָה אֵיךְ לִבְנוֹת אֶת הַבַּיִת אֲשֶׁר יִהְיֶה בָּטוּחַ מִגַּנָּבִים, לְמַעַן אֲשֶׁר אוּכַל לִישֹׁן אֶת שְׁנָתִי בִּמְנוּחָה.

וַיַּחְשְׁבוּ הַחַרְטֻמִּים שְׁלֹשָׁה יָמִים וּשְׁלֹשָׁה לֵילוֹת וַיָּבֹאוּ אֶל רַעְמְסֵס וַיֹּאמְרוּ לוֹ:

— אֲדוֹנֵינוּ הַמֶּלֶךְ לְעוֹלָם יִחְיֶה! שְׁלֹשָׁה יָמִים וּשְׁלֹשָׁה לֵילוֹת חָשַׁבְנוּ, וְכָזֹאת יָעַצְנוּ אֱלֹהֵינוּ: בְּנֵה תִבְנֶה לְּךָ אֶת בֵּית־הָאוֹצָר הַגָּדוֹל עַל יַד הֵיכָלֶךָ, אֲדוֹנֵינוּ הַמֶּלֶךְ! וְחַלּוֹנוֹת לֹא תָשִׂים בּוֹ וּדְלָתַיִם לֹא תָשִׂים, וְרַק פֶּתַח אֶחָד תַּעֲשֶׂה, אֲשֶׁר יָבֹאוּ בוֹ מֵהֵיכָלְךָ אֶל בֵּית־הָאוֹצָר. וְהָיָה הַבַּיִת סָגוּר וּמְסֻגָּר מִכָּל צַד, וְלֹא יוּכַל אִישׁ לָבֹא בוֹ בִּלְעָדֶךָ, אֲדוֹנֵינוּ הַמֶּלֶךְ! אָז תֶּעֱרַב עָלֶיךָ שְׁנָתְךָ בַּלֵּילוֹת וְאֵימַת גַּנָּבִים לֹא תְבַעֲתֶךָּ.

וַתִּמְצָא עֲצַת הַחַרְטֻמִּים בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ וַיִּקְרָא לְאַחַד הַבַּנָּאִים הַגְּדוֹלִים בְּבַנָּאֵי מִצְרַיִם וַיְצַוֵּהוּ לִבְנוֹת אֶת הַבַּיִת עַל פִּי עֲצַת הַחַרְטֻמָּיו.

וְהַבַּנַּאי אִישׁ עָרוּם מְאֹד וַיֹּאמֶר אֶל לִבּוֹ: „הָבָה אֶעֱשֶׂה נָא דָבָר אֲשֶׁר יַעֲשִׁירֵנִי עֹשֶׁר רָב!" — וַיִּבֶן בַּיִת גָּדוֹל וָרָם וְיָפֶה עַד לִמְאֹד, כָּרָאוּי לְבֵית־אוֹצָרוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ,

וְחַלּוֹנוֹת לֹא פָּתַח בְּבֵית הָאוֹצָר וּדְלָתַיִם לֹא שָׂם בּוֹ; וַיְהִי הַבַּיִת סָגוּר וּמְסֻגָּר מִכָּל צַד, וְרַק קוֹרָה אַחַת שָׂם הַבַּנָּאי בְּאַחַד הַכְּתָלִים, אֲשֶׁר לְמַרְאִית־עַיִן הָיְתָה דּוֹמָה לִשְׁאָר הַקּוֹרוֹת, אַךְ הַבַּנָּאי לְבַדּוֹ יָדַע, כִּי נָקֵל לְהוֹצִיאָהּ וְאָז יוּכַל לָבֹא אֶל בֵּית הָאוֹצָר פְּנִימָה. וְהָיָה כַּאֲשֶׁר יָשִׂים רַעְמְסֵס אֶת אוֹצְרוֹת כַּסְפּוֹ וּזְהָבוֹ בְּבֵית הָאוֹצָר הַזֶּה, וּבָא הוּא בַּלַּיְלָה אֶל הַבַּיִת, וְהוֹצִיא אֶת הַקּוֹרָה, וּבָא אֶל הַבַּיִת וְלָקַח מִשָּׁם כְּכָל אֲשֶׁר תְּאַוֶּה נַפְשׁוֹ, וְאִישׁ לֹא יֵדָע. כָּכָה חָשַׁב הַבַּנָּאי בִּלְבָבוֹ.

וְלֹא הִסְפִּיק הַבַּנָּאי הֶעָרוּם לֶאֱכֹל מִפְּרִי עָרְמָתוֹ, כִּי אַךְ כִּלָּה לִבְנוֹת אֶת בֵּית הָאוֹצָר הַגָּדוֹל, חָלָה אֶת חָלְיוֹ אֲשֶׁר יָמוּת בּוֹ; אָז קָרָא לִשְׁנֵי בָנָיו וַיְגַל לָהֶם אֶת סוֹדוֹ, וַיִּגְוַע וַיֵּאָסֶף אֶל עַמָּיו.

וַיְהִי בַּלַּיְלָה וַיָּקוּמוּ הָאַחִים וַיֵּלְכוּ אֶל בֵּית הָאוֹצָר, וַיּוֹצִיאוּ אֶת הַקּוֹרָה מִמְּקוֹמָהּ וַיָּבֹאוּ אֶל בֵּית הָאוֹצָר פְּנִימָה וַיִּקְחוּ מִמֶּנּוּ כֶּסֶף וְזָהָב וַאֲבָנִים יְקָרוֹת, כְּכֹל אֲשֶׁר יָכְלוּ שְׂאֵת; וַיֵּצְאוּ וַיָּשִׁיבוּ אֶת הַקּוֹרָה לִמְקוֹמָהּ, וְאִישׁ לֹא יָדַע בְּבוֹאָם וּבְצֵאתָם.

וְרַעְמְסֵס קָם בַּבֹּקֶר וַיָּבֹא אֶל אוֹצָרוֹ וַיַּרְא וְהִנֵּה חָסֵר הַרְבֵּה מֵאוֹצְרוֹתָיו וַיִּשְׁתּוֹמֵם מְאֹד מְאֹד. אָז בָּדַק אֶת הַבַּיִת מִכָּל עֲבָרָיו, אוּלַי בָּאוּ הַגַּנָּבִים בְּמַחְתֶּרֶת, אוֹ אוּלַי עָשׂוּ פֶּרֶץ בְּאַחַד הַכְּתָלִים; אַךְ הַבַּיִת כֻּלּוֹ הָיָה שָׁלֵם כְּמִקֶּדֶם, וְכָל פֶּרֶץ לֹא נַעֲשָׂה בוֹ וְכָל מַחְתֶּרֶת לֹא נִמְצְאָה תַחְתָּיו. וַיְהִי הַדָּבָר לְפֶלֶא בְּעֵינֵי רַעְמְסֵס.

וַיִּקְרָא הַמֶּלֶךְ לְחַרְטֻמָּיו וַיְסַפֵּר לָהֶם אֵת כָּל אֲשֶׁר קָרָהוּ, וַיִּשְׁאָלֵם מַה לַּעֲשׂוֹת לַגַּנָּב הַנִּסְתָּר, אֵיכָה יוּכַל לְתָפְשׂוֹ?

וַיַּחְשְׁבוּ הַחַרְטֻמִּים שְׁלֹשָׁה יָמִים וּשְׁלֹשָׁה לֵילוֹת וַיָּבֹאוּ אֶל רַעְמְסֵס וַיַּעֲנוּ אוֹתוֹ לֵאמֹר:

— אֲדוֹנֵינוּ הַמֶּלֶךְ לְעוֹלָם יִחְיֶה! שְׁלֹשָׁה יָמִים וּשְׁלֹשָׁה לֵילוֹת חָשַׁבְנוּ, וְזֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר שָׂמוּ הָאֱלֹהִים בְּלִבֵּנוּ: יִפְרֹשׂ־נָא הַמֶּלֶךְ רְשָׁתוֹת וּפַחִים מִסָּבִיב לְכָל הַיְקָרוֹת, אֲשֶׁר בְּבֵית־הָאוֹצָר הַגָּדוֹל; וְהָיָה כִּי יָבֹא הַגַּנָּב הַנִּסְתָּר שֵׁנִית וְנִלְכַּד בָּרֶשֶׁת, וּבָא הַמֶּלֶךְ בַּבֹּקֶר וּתְפָשׂוֹ וְיִסְּרֵהוּ כְּדֵי רִשְׁעָתוֹ.

וַתִּמְצָא הָעֵצָה חֵן בְּעֵינֵי רַעְמְסֵס וַיְצַו לַעֲשׂוֹת כִּדְבַר הַחַרְטֻמִּים.

וַיְהִי בַּלַּיְלָה וַיָּבֹאוּ הָאַחִים שֵׁנִית אֶל בֵּית־הָאוֹצָר וַיּוֹצִיאוּ אֶת הַקּוֹרָה; וְאֶחָד מֵהֶם זָחַל בַּחוֹר וַיָּבֹא אֶל תּוֹךְ הַבַּיִת פְּנִימָה. וַיְהִי אַךְ דָּרְכוּ רַגְלָיו עַל רִצְפַּת בֵּית הָאוֹצָר וַתִּסָּבַכְנָה רַגְלָיו בַּפַּחִים וּבָרְשָׁתוֹת הַפְּרוּשִׂים שָׁם; וַיָּחֶל לָנוּעַ אָנֶה וָאָנָה לְהוֹצִיא רַגְלָיו מִלֶּכֶד; אַךְ כְּכָל אֲשֶׁר הִתְאַמֵּץ לְהִנָּצֵל מִן הַפַּח, כֵּן הִסְתַּבֵּךְ בּוֹ יוֹתֵר וְיוֹתֵר, לְאַחֲרוֹנָה נוֹכַח, כִּי לַשָּׁוְא כָּל עֲמָלוֹ וְכִי לֹא יִנָּצֵל עוֹד מִן הַפַּח, אֲשֶׁר שָׂמוּ לוֹ. וַיִּקְרָא לְאָחִיו וַיֹּאמֶר לוֹ:

— אָחִי הַיָּקָר! לִי אֵין תִּקְוָה עוֹד לִרְאוֹת חַיִּים, כִּי נָפַלְתִּי בַּפַּח אֲשֶׁר לֹא אֵצֵא עוֹד מִמֶּנּוּ, וְהָיָה בַבֹּקֶר וּבָאוּ עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ וּמְצָאוּנִי פֹה וַהֲרָגוּנִי; וְגַם אוֹתְךָ לֹא יְנַקֶּה הַמֶּלֶךְ בְּאַפּוֹ. לָכֵן זֹאת עֲשֵׂה: קַח חַרְבְּךָ וְכָרַתָּ אֶת רֹאשִׁי מֵעָלַי וּקְחֵהוּ אִתָּךְ. וְהָיָה כִּי יָבֹאוּ עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ מָחָר וּמָצְאוּ אֶת גְּוִיָּתִי וְלֹא יֵדְעוּ מִי אָנִי. וְהִצַּלְתָּ אֶת נַפְשְׁךָ מִמָּוֶת; וְאָנֹכִי כַּאֲשֶׁר אָבַדְתִּי אָבָדְתִּי.

וַיַּעַשׂ הָאָח הָאֶחָד כְּדִבְרֵי אָחִיו הָאֻמְלָל וַיִּכְרֹת אֶת רֹאשׁוֹ מֵעָלָיו וַיָּשֶׁב אֶת הַקּוֹרָה אֶל הַכֹּתֶל וַיֵּלֶךְ לְבֵיתוֹ.

וַיְהִי בַבֹּקֶר וַיָּבֹאוּ עַבְדֵי רַעְמְסֵס אֶל בֵּית־הָאוֹצָר וַיִּמְצְאוּ בוֹ גוּף אָדָם בְּלִי רֹאשׁ, וְלֹא יָדְעוּ מִי הוּא וְאֵיךְ בָּא הֵנָּה; וַיַּגִּידוּ זֹאת לְרַעְמְסֵס. וַיִּקְרָא לְחַרְטֻמָּיו לְהִוָּעֵץ עִמָּם מַה לַּעֲשׂוֹת.

וַיַּחְשְׁבוּ הַחַרְטֻמִּים שְׁלֹשָׁה יָמִים וּשְׁלֹשָׁה לֵילוֹת וַיָּבֹאוּ אֶל הַמֶּלֶךְ וַיַּגִּידוּ לוֹ לֵאמֹר:

— אֲדוֹנֵינוּ הַמֶּלֶךְ לְעוֹלָם יִחְיֶה! שְׁלֹשָׁה יָמִים וּשְׁלֹשָׁה לֵילוֹת חָשַׁבְנוּ, וְזֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר נָתְנוּ הָאֵלִים בְּלִבֵּנוּ: יִתְלוּ נָא אֶת הַגּוּף הַנִּמְצָא מֵעַל הַהֵיכָל וְשָׂמוּ עָלָיו מִשְׁמָר, וְעָמְדוּ וְהִבִּיטוּ אֶל כָּל עוֹבֵר וָשָׁב. וְהָיָה בִּרְאוֹתָם אִישׁ עוֹבֵר וּבוֹכֶה לְמַרְאֵה הַפֶּגֶר הַזֶּה וְיָדְעוּ, כִּי מִקְּרוֹבֵי הַמֵּת הוּא, וְתָפְשׂוּ אוֹתוֹ וְחָקְרוּ אוֹתוֹ לָדַעַת, מִי עָשָׂה אֶת דְּבַר הַבְּלִיַּעַל הַזֶּה?

וַתִּמְצָא הָעֵצָה חֵן בְּעֵינֵי רַעְמְסֵס וַיְצַו לַעֲשׂוֹת כָּכָה.

וְזֶה מִשְׁפַּט הַמִּצְרִים לִקְרוֹבֵיהֶם הַמֵּתִים: חָנְטוּ אוֹתָם וְשָׂמוּם בָּאָרוֹן וְהִנִּיחוּם לְמִשְׁמֶרֶת, לְבַל יָבֹא בָהֶם רָקָב, כִּי הֶאֱמִינוּ הַמִּצְרִים, כִּי יָבֹא הַיּוֹם וְשָׁבָה הַנְּשָׁמָה אֶל הַגּוּף אֲשֶׁר יָצְאָה מִמֶּנּוּ, וְהָיָה אִם יִרְקַב הַגּוּף וְלֹא תִמְצָא לָהּ הַנְּשָׁמָה מָנוֹחַ.

וְלִשְׁנֵי הָאַחִים אֵם זְקֵנָה. וַיְהִי בִּרְאוֹתָהּ כִּי מֵת בְּנָהּ הָאֶחָד, וַתֵּבְךְּ עָלָיו הַרְבֵּה בֶּכִי, וַתִּסְפֹּד וַתְּקוֹנֵן עָלָיו. וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה לִבְנָהּ הֶחָי: לֵךְ הָבֵא לִי אֶת גּוּפַת אָחִיךָ, לְמַעַן יַחַנְטוּ אוֹתוֹ וְיִקְבְּרוּהוּ — וְאִם לֹא תְבִיאֵהוּ לִי, אֵלֵךְ וַאֲסַפֵּר לַמֶּלֶךְ אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשִׂיתָ".

וַיִּבָּהֵל הַבֵּן וַיְחַפֵּשׂ עֵצָה מַה לַּעֲשׂוֹת וַיְחַבֵּל תַּחְבֻּלוֹת — וַיִּמְצָא. וַיִּקַּח נֹאדוֹת יַיִן וַיַּעֲמִיסֵם עַל חֲמוֹרִים אֲחָדִים וַיּוֹבִילֵם דֶּרֶךְ הָרְחוֹב, אֲשֶׁר עָמַד בּוֹ הֵיכַל הַמֶּלֶךְ וַאֲשֶׁר תָּלוּ עָלָיו אֶת גּוּפַת אָחִיו. וַיְהִי בְּבוֹאוֹ עַד לִפְנֵי הַהֵיכָל, בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר הַשּׁוֹמְרִים מִתְבּוֹנְנִים אֶל כָּל עוֹבֵר וָשָׁב, וַיַּעַשׂ בַּסֵּתֶר נֶקֶב בְּאַחַד הַנֹּאדוֹת, וַיִּזַּל הַיַּיִן וַיִּשָּׁפֵךְ אַרְצָה. רָאוּ זֹאת הַשּׁוֹמְרִים וַיְמַהֲרוּ עִם כְּלֵיהֶם אֶל הַיַּיִן הַשָּׁפוּךְ לְמַעַן מַלְּאוֹתָם יָיִן. הַחַמָּר עָשָׂה אֶת עַצְמוֹ בָּרִאשׁוֹנָה כְּאִלּוּ חָרָה אַפּוֹ בָּהֶם, אַךְ כַּאֲשֶׁר הֵחֵלּוּ הַשּׁוֹמְרִים לְצַחֵק עָלָיו הִשְׁלִים עִמָּם וַיֵּשֶׁב לִשְׁתּוֹת אִתָּם, וְגַם פָּתַח לָהֶם אֶת הַנֹּאדוֹת הַמְּלֵאִים וַיִּשְׁתּוּ לְשָׁכְרָה עַד אֲשֶׁר נָפְלוּ עַל הָאָרֶץ — וַיִּישָׁנוּ.

וְהַלַּיְלָה בָּא וַיְהִי חֹשֶׁךְ עַל הָאָרֶץ; וַיָּקָם הָאִישׁ הֶעָרוּם וַיָּסַר גְּוִיַּת אָחִיו מֵעַל הַתְּלִיָּה וַיָּשֶׂם אוֹתָהּ עַל חֲמוֹרוֹ וַיְגַלֵּה לְכָל אֶחָד מֵאַנְשֵׁי הַמִּשְׁמָר אֶת חֲצִי זְקָנוֹ וַיֵּלֶךְ לוֹ.

וַיְהִי בְּהִוָּדַע הַדָּבָר לְרַעְמְסֵס וַיִּקְצֹף קֶצֶף גָּדוֹל מְאֹד. אַךְ כְּכָל אֲשֶׁר קָצַף עַל הָאִישׁ, כֵּן הִתְפַּלֵּא עַל עָרְמָתוֹ הַרְבֵּה וַיֹּאמַר: אֵין זֹאת כִּי חָכָם הָאִישׁ הַזֶּה מִכֹּל חַכְמֵי מִצְרָיִם! וַיְצַו הַמֶּלֶךְ וַיַּעֲבִירוּ קוֹל בְּכָל עָרֵי הָאָרֶץ לֵאמֹר: מִי הָאִישׁ אֲשֶׁר עָשָׂה אֶת הַמַּעֲשֶׂה הַיּוֹתֵר רַע וְהַיּוֹתֵר עָרוּם יָבֹא וְיַגִּיד לְבַת הַמֶּלֶךְ, וּנְתָנָהּ לוֹ לְאִשָּׁה.

וַיְהִי בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי וַיָּבֹא אִישׁ אֶל הֵיכַל הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר, כִּי דָבָר לוֹ אֶל בַּת הַמֶּלֶךְ. וַיְבִיאוּהוּ אֶל חֲדַר בַּת־הַמֶּלֶךְ, וַתֹּאמַר:

— סַפֵּר לִי מַה הוּא הַמַּעֲשֶׂה הַיּוֹתֵר רַע וְהַיּוֹתֵר עָרוּם שֶׁעָשִׂיתָ?

וַיַּעַן הָאִישׁ וַיֹּאמַר:

— הַמַּעֲשֶׂה הַיּוֹתֵר רַע שֶׁעָשִׂיתִי הוּא — רָצַחְתִּי אָחִי, וְהַמַּעֲשֶׂה הַיּוֹתֵר עָרוּם הוּא זֶה אֲשֶׁר הִשְׁקֵיתִי אֶת שׁוֹמְרֵי הַמֶּלֶךְ לְשָׁכְרָה.

וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ בַּת הַמֶּלֶךְ אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַתִּתְפְּשֵׂהוּ בְּיָדוֹ לְמָסְרוֹ בִּידֵי שׁוֹמְרֵי הַסַּף; — אַךְ הַיָּד נִשְׁאֲרָה בְיָדָהּ, וְהָאִישׁ קָפַץ בְּעַד הַחַלּוֹן הַחוּצָה וַיֵּעָלֵם בְּתוֹךְ הֶהָמוֹן הָרַב. הַגַּנָּב יָדַע מֵרֹאשׁ, כִּי לֹא יְנַקּוּהוּ אִם יִפֹּל בְּיַד הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר לְהָתֵל בַּמֶּלֶךְ וּבְבִתּוֹ יָחַד, וַיָּשֶׂם בְּשַׁרְווּל מְעִילוֹ יַד אִישׁ מֵת תַּחַת יָדוֹ הוּא, וְאֶת יָדוֹ הוּא הִסְתִּיר תַּחַת הַמְּעִיל. וְכַאֲשֶׁר אֲחָזָהּ בַּת הַמֶּלֶךְ בְּיַד הַמֵּת, עֲזָבָהּ בְּיָדָהּ וַיִּמָּלֵט.

שָׁמַע רַעְמְסֵס הַגָּדוֹל אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה הָאִישׁ הֶעָרוּם לְבִתּוֹ וַיָּבֶן, כִּי לַשָּׁוְא יִהְיֶה עֲמָלוֹ לִתְפֹּשׂ בְּעָרְמָה אִישׁ עָרוּם כָּזֶה. וַיְצַו לְהַעֲבִיר קוֹל בְּכָל הָאָרֶץ, כִּי הָאִישׁ, אֲשֶׁר עָשָׂה אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה פָּטוּר מִכָּל עֹנֶשׁ וְגַם מַתָּת יִתֶּן לוֹ אִם יִתְיַצֵּב בִּרְצוֹנוֹ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ.

הַנֶּאְשָׁם לֹא אֵחַר הַפַּעַם לָבֹא אֶל הֵיכַל הַמֶּלֶךְ וַיּוֹדֶה עַל עֲוֹנוֹ וַיִּתְחָרֵט עַל מַעֲשָׂיו הָרָעִים. וְרַעְמְסֵס בִּרְאוֹתוֹ אֶת הָאִישׁ, כִּי חָכָם וְנָבוֹן הוּא וְגַם אִישׁ גִּבּוֹר וִיפֵה־מַרְאֶה, כִּבְנֵי אַחַד הַמְּלָכִים, וַיִּתֵּן לוֹ תְּשׁוּרוֹת רַבּוֹת וְגַם אֶת בִּתּוֹ נָתַן לוֹ לְאִשָּׁה.

א—ץ.

מִמַּרְאוֹת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל:

הַיַּרְדֵּן.

הַצּוֹעֲנִית הָעִבְרִיָּה.

(סִפּוּר).

א.

בְּעִיר ב. אֲשֶׁר בְּפֶלֶךְ בֶּסַּרַבְּיָה הָיָה הַדָּבָר.

בְּיוֹם הַחֹפֶשׁ שֶׁל יְמוֹת הַחֹל לְנַעֲרֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל — בְּיוֹם „לַ"ג בָּעֹמֶר" הִשְׁתַּעַשְׁעוּ תַּלְמִידֵי „חֶדֶר" אֶחָד עַל הַכִּכָּר, אֲשֶׁר מִחוּץ לָעִיר. וְהֵמָּה כְּבָר קָפְצוּ כִּגְדָיִים, הָמוּ כַּיּוֹנִים, גָּעוּ כַּפָּרוֹת, עָשׂוּ מִלְחָמָה עַל תַּלְמִידֵי חֶדֶר אַחֵר, שֶׁ„חָנוּ" לֹא הַרְחֵק מֵהֶם, וְלָקְחוּם בַּשֶּׁבִי — לֹא הִנִּיחוּ כָּל מִשְׂחָק, אֲשֶׁר לֹא שִׂחֲקוּ בּוֹ. בָּאַחֲרוֹנָה הִצִּיעַ אַחַד הַחֲבוּרָה „לִבְנוֹת בֵּית הַכְּנֶסֶת", זֹאת אוֹמֶרֶת: שֶׁיְּהִי אֶחָד מֵהֶם „חַזָּן", וְהַשְּׁאָר — „צִבּוּר"; וּפֹה נָפְלָה מַחֲלֹקֶת בֵּין הַנְּעָרִים: אֲחָדִים מֵהֶם דָּרְשׁוּ מִן הַחַזָּן, שֶׁיָּשִׁיר „הוֹשַׁעֲנוֹת", וְהֵם יְלַקְּטוּ עֲנָפִים בַּיַּעַר הַקָּרוֹב, וְהָיוּ לָהֶם לְ„לוּלָבִים", וַיַּעֲשׂוּ „נַעֲנוּעִים", וַאֲחָדִים אָמְרוּ, שֶׁהָאֶחָד יְהִי „חַזָּן" לִפְנֵי הָ„עַמּוּד", וְהַשְּׁאָר יַעֲלוּ לַ„דּוּכָן" לְבָרֵךְ אֶת יִשְׂרָאֵל.

לַדֵּעָה הַזֹּאת הִסְכִּימוּ רַק אֵלֶּה הַנְּעָרִים אֲשֶׁר יָדְעוּ אֶת הַמְּלָאכָה הַנִּפְלָאָה — „מְלֶאכֶת כֹּהֲנִים": לְחַבֵּר אֶת הָאֶצְבַּע וְהָאַמָּה וְאֶת הַקְּמִיצָה וְהַזֶּרֶת וּלְהַפְרִיד בֵּין שְׁנֵי הַזּוּגוֹת הָאֵלֶּה כְּמִשְׁפַּט הַ„כֹּהֲנִים הַמְבָרְכִים"...

וְהַחֲבוּרָה הַקְּטַנָּה נִתְפָּרְדָה לִשְׁתֵּי כִתּוֹת: אַחַת צֹעֶקֶת „הוֹשַׁעְנָא", וְאַחַת מְבָרֶכֶת אֶת יִשְׂרָאֵל.

לֹא רָחוֹק מִן הַמָּקוֹם, אֲשֶׁר שִׂחֲקוּ שָׁם הַנְּעָרִים, נָטָה לוֹ אֹהֶל אַחַד הַצּוֹעֲנִים הַנּוֹדְדִים מִמָּקוֹם לְמָקוֹם. הוּא בָּא שָׁמָּה בְּבֹקֶר הַיּוֹם הַהוּא, וְלֹא נוֹדַע עוֹד לִנְשֵׁי הָעִיר, עַל כֵּן לֹא הִתְאַסְּפוּ עוֹד אֵלָיו לְהַרְאוֹת לוֹ, אוֹ לַצּוֹעֲנִית, אֶת כַּפּוֹת יְדֵיהֶן וְלִשְׁאֹל מֵהֶן עֲתִידוֹת. כִּי זֶה דֶּרֶךְ הַנָּשִׁים קַלּוֹת הַדַּעַת לְהַאֲמִין שֶׁהַצּוֹעֲנִים יוֹדְעִים אֶת הֶעָתִיד לִהְיוֹת.

הַמָּקוֹם הָיָה רֵיק מֵאָדָם, עַל כֵּן הִרְחִיקוּ הַנְּעָרִים מִן הָאֹהֶל; כִּי פָּחֲדוּ מִפְּנֵי הַצּוֹעֲנִים וּמִפְּנֵי כַּלְבֵיהֶם.

הֵמָּה צוֹעֲקִים „הוֹשַׁעְנָא" וּמְסַלְסְלִים „יְבָרֶכְךָ" — וּפִתְאֹם... אֵיזֶה קוֹל זָר הִתְעָרֵב בֵּינֵיהֶם.

הַנְּעָרִים הֵסַבּוּ אֶת פְּנֵיהֶם וְהִנֵּה יַלְדָּה צוֹעֲנִית קְטַנָּה עוֹמֶדֶת מֵאַחֲרֵיהֶם וּמְחַקָּה אֶת זִמְרָתָם!

אֲבָל יוֹתֵר הָיָה אֶפְשָׁר לֵאמֹר, שֶׁהֵם מְחַקִּים אוֹתָהּ וּמְבַלְבְּלִים אֶת זִמְרָתָהּ: הִיא שָׁרָה שִׁירַת הַדּוּכָן בְּלֹא מִלִּים, אֲבָל הַשִּׁירָה יָצְאָה מִפִּיהָ כְּמוֹ מִפִּי הֶרְשְׁקָה הַמְשׁוֹרֵר הַקָּטָן שֶׁל חוּץ־הָעִיר! שִׁירָה עֲרֵבָה וּמְסֻלְסֶלֶת לְכָל מִשְׁפָּטָהּ!

הַנְּעָרִים הִבִּיטוּ מִשְׁתָּאִים אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ:

— רְאוּ נָא, צוֹעֲנִית —וְיוֹדַעַת נִגּוּנִים שֶׁל בֵּית הַכְּנֶסֶת!

—הִתְפַּלְּאוּ הַנְּעָרִים.

— תֵּן מְעַט סֹכָּר —, עָנְתָה הַקְּטַנָּה בִּשְׂפַת יְהוּדִית נִלְעָגָה —, וּמְנַגֵּן לָכֶם... אֲנִי עוֹד...

הַנְּעָרִים חִפְּשׂוּ בְּכִיסֵיהֶם, וּלְדַאֲבוֹנָם לֹא מָצְאוּ שָׁם מְאוּמָה.

— מֵאַיִן אַתְּ יוֹדַעַת לְדַבֵּר יְהוּדִית? — שְׁאָלָהּ אַחַד הַנְּעָרִים,— הֲלֹא צוֹעֲנִית אַתְּ!

— אֲנִי... פֹּה צוֹעֲנִית, אֲבָל „שָׁם" אֲנִי... הָיָה יְהוּדִיָּה!... זֶה הָיָה כַּאֲשֶׁר עוֹד לֹא גְּנָבוּ... אֲנִי מִ„שָּׁם"!

— גָּנְבוּ אוֹתָךְ?! וּמַדּוּעַ לֹא תִבְרָחִי?!"

— כִּי „הֵם" מַכֶּה מְאֹד! הוֹי, כַּמָּה הֵם מַכֶּה!.. אָסוּר לִבְרֹחַ!

— מִי מַכֶּה?

— אַבָּא וְאִמָּא!

— אֵיזֶה אַבָּא וְאִמָּא?

— אֵלֶּה פֹּה; הוּא — הַצּוֹעֲנִי — וְהִיא!

— הַאִם אֲבוֹתַיִךְ הֵם?!

— כֵּן; הַיּוֹם הֵם... אַבָּא וְאִמָּא!

— אֲבָל הֵן יְכוֹלָה אַתְּ לִבְרֹחַ, וְלֹא תָשׁוּבִי אֲלֵיהֶם! בֹּאִי עִמָּנוּ, וְנַסְתִּירֵךְ מִפְּנֵי הַצּוֹעֲנִים! הֵם לֹא יוּכְלוּ לִמְצֹא אוֹתָךְ!

הַיַּלְדָּה נָשְׂאָה עֵינֶיהָ רֶגַע וַתַּבֵּט סָבִיב וּפָנֶיהָ חָוְרוּ:

— הִנֵּה הֵם... הוֹלֵךְ! — קָרְאָה בְּבֶהָלָה וַתָּשֶׂם פָּנֶיהָ אֶל הָאֹהֶל — אִם יִשְׁאַל דָּבָר, אַל אִמְרוּ מְאוּמָה! בָּרַח מִזֶּה! הוֹי, כַּמָּה... כְּאֵב הַמַּכּוֹת!

הִיא דִּבְּרָה אֶת דְּבָרֶיהָ בְּלֶכְתָּהּ; לֹא הֵסַבָּה אֶת פָּנֶיהָ אֲלֵיהֶם; אַךְ דִּבְּרָה בְּקוֹל רָם וַיָּדְעָה בָּרוּר, כִּי שָׁמְעוּ הַנְּעָרִים אֶת דְּבָרֶיהָ.

הַנְּעָרִים נִבְהֲלוּ וַיְמַהֲרוּ אֶל בָּתֵּי הוֹרֵיהֶם; וַיְסַפְּרוּ אֶת הַדָּבָר בַּחֲרָדָה לְהוֹרֵיהֶם.

עָבְרָה שָׁעָה קְצָרָה, וְהַשְּׁמוּעָה עָבְרָה בְּכָל הָעִיר; וַיִּתְאַסְּפוּ אֲנָשִׁים מִסְפָּר, אֲשֶׁר נָגַע הַדָּבָר אֶל לִבָּם, וַיְמַהֲרוּ אֶל הַכִּכָּר, אֲבָל לֹא מָצְאוּ עוֹד אֶת אֹהֶל הַצּוֹעֲנִי. הוּא נָסַע לְדַרְכּוֹ בְּטֶרֶם בֹּאוּ.

הָיוּ אֲנָשִׁים, אֲשֶׁר הִתְנַדְּבוּ וְרָדְפוּ אַחֲרֵי הַצּוֹעֲנִי עַל כָּל הַדְּרָכִים וְהַנְּתִיבוֹת בַּשָּׂדֶה, אֲבָל כְּבָר נָטָה הַשֶּׁמֶשׁ לַעֲרֹב, וְהֵמָּה לֹא שָׁבוּ עוֹד.

ב.

נְעָרִים רַבִּים וּנְעָרוֹת רַבּוֹת לֹא יָשְׁנוּ כָּל הַלַּיְלָה הַהוּא. רַבִּים עָמְדוּ עַל פָּרָשַׁת הַדְּרָכִים, וְחִכּוּ לְשׁוּב הָרוֹדְפִים, אֲשֶׁר יָצְאוּ לְחַפֵּשׂ עִקְּבוֹת הַצּוֹעֲנִים; וְרַבִּים יָצְאוּ גַּם הֵם חוּצָה לָעִיר וְחִכּוּ שָׁם; הֵם חָפְצוּ לִפְגֹּשׁ רִאשׁוֹנָה אֶת הָרוֹדְפִים וְלִשְׁמֹעַ בְּשׂוֹרָה טוֹבָה מִפִּיהֶם עַל אֹדוֹת הַיַּלְדָּה הָאֻמְלָלָה. בָּרְחוֹבוֹת נֶאֶסְפוּ חֲבוּרוֹת־חֲבוּרוֹת שֶׁל נְעָרִים וּנְעָרוֹת וְעָמְדוּ דוּמָם, אוֹ שׂוֹחֲחוּ בְּלַחַשׁ, עַד שֶׁהָרוֹאֶה אוֹתָם מֵרָחוֹק, הָיָה יָכוֹל לַחֲשֹׁב, שֶׁהֵם אֲנָשִׁים גְּדוֹלִים, בַּעֲלֵי מַעֲשֶׂה, שֶׁיֵּשׁ לָהֶם עִנְיָנִים נִכְבָּדִים מִשֶּׁלָּהֶם.

וּבֶאֱמֶת הֵם חָשְׁבוּ אֶת הָעִנְיָן לְ„שֶׁלָּהֶם": הֵן „יַלְדָּה" הִיא אֲשֶׁר נִגְנְבָה מִבֵּית הוֹרֶיהָ! וּלְמִי נוֹגֵעַ הַדָּבָר יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר לִנְעָרִים וְלִנְעָרוֹת?!

לַשָּׁוְא גָּעֲרוּ בָהֶם הָאִמּוֹת מִבַּעַד הַפְּתָחִים וְהַחַלּוֹנוֹת הַפְּתוּחִים, כִּי כְבָר הִגִּיעָה הָעֵת לִישֹׁן, כִּי כְבָר עָבְרָה חֲצוֹת לַיְלָה, כִּי מָחָר לֹא יוּכְלוּ לָקוּם בַּבֹּקֶר וִיאַחֲרוּ שְׁעַת הַלִּמּוּדִים בַּחֶדֶר; לַשָּׁוְא הָיוּ כָּל הַגְּעָרוֹת: הַנְּעָרִים הַקְּטַנִּים הִתְחַנְּנוּ, כִּי יַנִּיחוּם לַעֲמֹד עוֹד שָׁעָה קְצָרָה; וְהַגְּדוֹלִים פָּשׁוּט, פָּנוּ עֹרֶף, כְּאִלּוּ לֹא שָׁמְעוּ אֶת גַּעֲרוֹת הוֹרֵיהֶם.

אַךְ הָרוֹדְפִים שָׁבוּ רֵיקָם, וְהַיְלָדִים עָלוּ עַל מִשְׁכָּבָם בְּלֵב נִשְׁבָּר: הַצּוֹעֲנִים לֹא נִמְצְאוּ, וְהַיַּלְדָּה הָאֻמְלָלָה נִשְׁאֲרָה בְּיָדָם.

יוֹתֵר מִכֻּלָּם הִצְטַעֲרוּ הַנְּעָרִים, אֲשֶׁר רָאוּ אֶת הָאֻמְלָלָה וְדִבְּרוּ אִתָּהּ: הֵמָּה נֵעוֹרוּ מִתּוֹךְ שְׁנָתָם פַּעַם בְּפַעַם בְּקוֹל יְלָלָה. „הַצּוֹעֲנִי מַכֶּה!" „הַיַּלְדָּה בּוֹרַחַת!" אַךְ יוֹתֵר מִכָּל הַנְּעָרִים נֶעֱצַב שְׁלֹמֹה בֶּן שִׁמְעוֹן אַכְּרְמַן: הַנַּעַר הַזֶּה הָיָה יְלִיד עִיר ד. הַקְּרוֹבָה, הוּא בָא הֵנָּה בִּלְוָיַת אִמּוֹ לְבַקֵּר אֶת דּוֹדוֹ; וְיַחַד עִם בְּנֵי דוֹדוֹ הָלַךְ לָחֹג חַג לַ"ג בָּעֹמֶר. הוּא הָיָה הָאֶחָד, אֲשֶׁר בָּא בִּדְבָרִים עִם הַיַּלְדָּה. צוּרָתָהּ עָמְדָה לְנֶגֶד עֵינָיו, עַד שֶׁלֹּא יָכֹל לְשָׁכְחָהּ אַף רָגַע. בַּלַּיְלָה נִדְמָה לוֹ, שֶׁהוּא רוֹאֶה אֶת הַיַּלְדָּה כְּפוּתָה[1] בְּיָדֶיהָ וְרַגְלֶיהָ... שַׂעֲרוֹתֶיהָ הָאֲרֻכּוֹת קְשׁוּרוֹת לְאַחַד הָעֵצִים... וְהַצּוֹעֲנִי מֵרִים עָלֶיהָ שׁוֹט, שֶׁנָּחָשׁ קָשׁוּר לוֹ בְּקָצֵהוּ... וְהוּא מַכֶּה וּמַכֶּה... וְהַיַּלְדָּה צוֹעֶקֶת וּבוֹכָה מָרָה...

„מַדּוּעַ זֶה לֹא אֲחַזְתִּיהָ, מַדּוּעַ לֹא נְשָׂאתִיהָ עַל זְרוֹעוֹתַי לְבֵית דּוֹדִי? — טָעַן הַנַּעַר לְנַפְשׁוֹ בַּבֹּקֶר בְּקוּמוֹ מִמִּשְׁכָּבוֹ — הֲלֹא הַנְּעָרִים הָיוּ עוֹזְרִים עַל יָדִי!"

„בְּמֶשֶׁךְ הָעֵת, שֶׁדִּבַּרְנוּ עִמָּהּ, הָיִינוּ יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת אֶת הַדָּבָר הַזֶּה!"

„אֲנִי עִכַּרְתִּי אֶת הַיַּלְדָּה! — יָכֹלְתִּי לְהַצִּילָהּ, וְלֹא הִצַּלְתִּיהָ! אֲנִי מְסַרְתִּיהָ לַצּוֹעֲנִי!"

וּבְכָל לַיְלָה וָלַיְלָה בְּשָׁכְבוֹ עַל מִשְׁכָּבוֹ הִתְנַחֵם הַנַּעַר בְּתִקְוָה, כִּי עַד הַבֹּקֶר יִקְרֶה אֵיזֶה מִקְרֶה בְּדֶרֶךְ הַטֶּבַע, אוֹ שֶׁלֹּא בְּדֶרֶךְ הַטֶּבַע; יוּכַל הֱיוֹת, שֶׁעוֹד תָּשׁוּב הַיַּלְדָּה... אוּלַי בָּרְחָה! הֲלֹא הוּא יָעַץ אוֹתָהּ שֶׁתִּבְרַח! „הִיא שָׁמְעָה אֶת דְּבָרַי! מִבֵּין כָּל הַנְּעָרִים הִבִּיטָה רַק אֵלַי, וְשָׁמְעָה רַק אֶת דְּבָרַי! הִיא תִבְרַח... הִיא כְבָר בָּרְחָה! מָחָר בַּבֹּקֶר תָּבֹא הֵנָּה!"

„אֲבָל מֵאַיִן תֵּדַע אֶת מְקוֹמִי?"

הוּא הֶחֱלִיט בְּדַעְתּוֹ לָקוּם בַּבֹּקֶר וְלַעֲמֹד בַּחוּץ, לְמַעַן אֲשֶׁר יִרְאֶנָּה בְּעָבְרָהּ בָּרְחוֹב; „וְטוֹב יוֹתֵר, שֶׁאֵצֵא חוּץ לָעִיר אֶל הַיַּעַר וַאֲחַפְּשֶׂנָּה שָׁם" — אָמַר בְּלִבּוֹ — וּבְתַנְחוּמִים כָּאֵלֶּה נִרְדַּם, וַיִּשְׁכַּב עַד בֹּקֶר; אַךְ בְּקוּמוֹ מִשְּׁנָתוֹ, וַיַּרְא, כִּי לֹא קָרָה כָּל נֵס, וְהַיַּלְדָּה אֵינֶנָּה, הִתְעַצֵּב אֶל לִבּוֹ מְאֹד.

וּלְהַגְדִּיל אֶת דַּאֲבוֹן לִבּוֹ אָמְרָה לוֹ אִמּוֹ בְּבֹקֶר אֶחָד: הַיּוֹם נִסַּע, בְּנִי, הַבַּיְתָה.

„אָבְדָה אָבְדָה הַיַּלְדָּה וְלֹא תָשׁוּב עוֹד לָעוֹלָם!" — חָשַׁב שְׁלֹמֹה בִּלְבָבוֹ, וְלֹא יָכֹל לַעֲצֹר בְּעַד דִּמְעוֹתָיו. —

— צַר לוֹ לִנְסֹעַ הַבַּיְתָה, כִּי חָפֵץ הוּא לָלֶכֶת עוֹד בָּטֵל לְהִפָּטֵר מִן הַחֶדֶר — קָרְאָה אִמּוֹ בְּתוֹכָחָה מְגֻלָּה לְמַרְאֵה דִמְעוֹתָיו.

שְׁלֹמֹה הִתְאַפֵּק וַיַּעֲמֹד לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלַּת הַבֹּקֶר וּכְשֶׁהִגִּיעַ לְבִרְכַּת „גָּאַל יִשְׂרָאֵל" לֹא יָכֹל עוֹד לְהִתְאַפֵּק מִבְּכִי; גַּם בְּאָכְלוֹ אֶת אֲרֻחַת הַבֹּקֶר, גַּם בַּעֲלוֹתוֹ עַל הָעֲגָלָה לִנְסֹעַ עִם אִמּוֹ הַבַּיְתָה מָלְאוּ עֵינָיו דְּמָעוֹת. הוּא הִרְגִּישׁ כִּי חָסֵר לוֹ אֵיזֶה דָּבָר בְּלִבּוֹ.

(עוֹד יָבֹא).

יְהוּדָה שְׁטֵינְבֶּרְג.

---

[1] קְשׁוּרָה.

מִשְׁלֵי לָפוֹנְטֵין.

הַמָּשָׁל הָאַרְבָּעָה עָשָׂר.

הַיֶּלֶד וְהַמּוֹרֶה.

עַל שְׂפַת פֶּלֶג זַךְ
שִׂחֵק יֶלֶד רַךְ,
קָפַץ וַיִּרְקֹד וַיְהִי אַךְ שָׂמֵחַ;
עוֹדֶנּוּ רוֹקֵד — מָעֲדוּ הָרַגְלַיִם,
וּפֶתַע נָפַל אֶל הַמַּיִם
וּבְקוֹל מַר צוֹרֵחַ.
לַאֲשֶׁר עֲרָבָה [1] שָׁם צָמָחָה
וּסְבִיב יוֹנְקוֹתֶיהָ הַמַּיְמָה שָׁלֵחָה;
וּכְרֶגַע הַיֶּלֶד הָרַךְ
נֶאֱחַז בְּיָדָיו שָׁם בַּסְּבָךְ,
וַיְהִי תָלוּי בּוֹ וְקוֹרֵא:
„הוֹשִׁיעוּ! הַצִּילוּ! אֲנִי, הָהּ, טוֹבֵעַ!"
וְהִנֵּה שָׁם עוֹבֵר הַמּוֹרֶה,
עוֹבֵר וְקוֹל יֶלֶד שׁוֹמֵעַ;
נָשָׂא הַמּוֹרֶה הָעֵינַיִם וַיַּרְא —
הַיֶּלֶד תָּלוּי וְצוֹעֵק בִּבְכִי מַר:
„הוֹי חוּשׁוּ הַצִּילוּ! הוֹשִׁיעוּ נָא חִישׁ!"
וְאֵין אִישׁ.

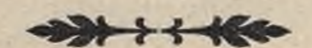

וַיִּחַר אַפּוֹ וַיִּקְרָא לוֹ בְזַעַם:
„הוֹי, נַעַר שׁוֹבָב! הוּסַר אַךְ הַפַּעַם.
„וּרְאֵה אַחֲרִית שׁוֹבְבוּת מִבְּלִי דָעַת!
„עוֹד רֶגַע, הוֹי פֶּרֶא, וְנַפְשְׁךָ טוֹבַעַת, —
„דָּמְךָ בְרֹאשֶׁךָ!
„לִבִּי אַךְ יִדְאַב לַטּוֹבִים, לְהוֹרֶיךָ;
„מָה רַב טוּב לָבָם, עַזָּה אַהֲבָתָם
„לְךָ, בֶּן סוֹרֵר, רֵאשִׁית תִּקְוָתָם!
„אַךְ לוּ אֲבוֹתֶיךָ לִי שָׁמַע הוֹאִילוּ,
(וְהַיֶּלֶד צוֹעֵק שָׁם: הָהּ, חוּסוּ, הַצִּילוּ!...)
„כִּי אָז הֵן גֹּרַשְׁךָ מִבֵּיתָם, זֶה כְּבָר!
(וְהַיֶּלֶד תָּלוּי וּבוֹכֶה שָׁם בִּבְכִי מָר...)
„הוֹרִים אֻמְלָלִים! אַךְ עֲלֵימוֹ לִי צַר!"
וְאָז, כַּאֲשֶׁר כְּבָר כִּלָּה הַדְּרָשָׁה,
שָׁלַח הַמּוֹרֶה אֶת יָדוֹ וּמָשָׁה
הַיֶּלֶד בָּעֵת,
חֲצִי חַי וַחֲצִי מֵת...

נְאֵה דוֹרֵשׁ! רֵאשִׁית הוֹשִׁיעָה,
אַחַר, אַחַר מוּסָר תַּבִּיעָה!

ש. ל. גֹּרְדוֹן.

[1] ווידעבוים — *верба*.

מימים קדמונים.

II.

איך היטיב האדם את מעונו?

בפרק הראשון ראינו איך היה מעונם של האנשים הקדמונים — הסכה ובתי האדמה. במעונות האלה השתמשו אבותינו בימים הקדמונים ההם, בעת אשר לא היה להם עוד שום נשק מלבד קרדם ופטיש עשויים מאבן. לא היה להם שום בגד מלבד עורות של בהמות וחיות ושום מאכל מלבד מה שמצאו מוכן לפניהם בטבע.

אך האדם הלך והשכיל והתפתח, קנה לו נסיון ודעת, זריזות והרגל לעבודה, ולמד להוציא תועלת לעצמו מכל הסובב אותו: למד להתיך מתכות שונות ולעשות לו מהן כלי זין וכלי מלחמה חדים; למד לגדל בעלי חיים שונים, צאן ובקר ועופות, ולהוציא לחם וירקות מן הארץ, לבל ידע רעב עוד, ולמד גם להשתמש בכחות הטבע האדירים, כדי להקל בהם את עבודתו. עברו שנות מאות רבות, דורות חלפו ודורות באו, וכל דור הנחיל לדור הבא אחריו נסיונות חדשים וידיעות חדשות, מלבד הנסיונות והידיעות שירש מן הדור ההולך לפניו. ככה הלך האדם קדימה קדימה, הלך והתקין לצרכיו את הטבע הסובב אותו. במשך הזמנים נשתנו כל חייו שנויים גדולים; חייו החלו להיות יותר בטוחים, יותר נעימים ויותר מרוחים, גם מעונו קבל פנים אחרים. האדם החל לשים לב, שיהיה מעונו יותר חזק ויותר מרוח כדי שינעם לו יותר לשבת בו, ועבד עבודה רבה לפארו וליפותו מבית ומחוץ. ובאותם המקומות, שנראו בהם לפנים אך סכות רעועות ואהלים דלים, התנשאו אחרי שנות מאות רבות היכלי תפארת וחומות נשגבות.

ואולם לא בין לילה צמחו הבנינים הנשגבים האלה, כאשר יספר באגדות-הקסם היפות, כי אם לאט לאט ובהדרגה: הבנינים הקטנים והפשוטים הלכו הלוך וגדול וטוב. בכל אשר התנשא האדם יותר ויותר בכל דרכי חייו על הדורות הראשונים, כן הוסיף להשתלם בחכמת הבניה.

בספרות העמים המשכילים בימינו נמצאים זכרונות מחיי אבותיהם הקדמונים, אשר השתדלו תמיד להיטיב את מצבם ולהנעים את חייהם, ועל כן עברו תמיד ממשלח ידם של אבותיהם למשלח-יד חדש, וביחד עם זה נשתנו כל חייהם; ואז עזבו את מעונות אבותיהם ואבות אבותיהם לבנות להם מעונות חדשים, אשר יתאימו יותר לאפן חייהם החדש ולצרכיהם החדשים.

ככה יספר באגדות הפינים, כי בימים קדמונים נעו ונדו אבותיהם לבקש להם ציד ביערות ובבצות. מבלי דעת עוד לשבת במקום קבוע, מבלי חשב עוד מה שיקרם ביום מחר, ומבלי זכר כל אשר קרם ביום אתמול. אך צאצאי הציד הנודד היה למדו אחרי כן לגדל צאן ובקר, אשר היו להם למחיה, ונטו להם את אהליהם המטלטלים על יד מקומות המרעה אשר תרו להם, ובימי החרף שכנו להם בבתי האדמה אשר עשו להם. ואולם צאצאיהם של אלו מאסו בחיי נדודים אלה וילמדו להוציא לחם מן הארץ, וישבו על אדמת אחזתם, ויבנו להם בתי עץ, ויעשו להם ספסלים ושלחנות, גם תנור עשו להם לחמם את בשרם בימי החרף הקרים; אך מעשנות לא ידעו עוד לעשות להם.

ככה אנו רואים גם מספורי תורתנו. אברהם, יצחק ויעקב היו נוסעים בעדר וישבו כל ימיהם באהלים, וילכו למסעיהם לתור להם מקום מרעה לצאנם ולבקרם. במשך הזמנים שנו פני החיים. שדות תבואה, עצי גפן, תאנה ורמון היו הרכוש הראשי של העם העברי והמקור הראשון למחיתו; העם עוזב את חיי נדודיו ובוחר לו מקום לשבת בו בקביעות ומתחיל לבנות לו מעונות יותר חזקים וקימים. תחת האהלים המטלטלים הוא בונה לו בתים, והבתים האלה הולכים ומתרבים זה בצד זה ויושביהם בונים להם חומה מסביב להגן על נפשם מפני צר ואויב. ככה צמחו הערים הראשונות בארץ.

בקרב הערים האלה מתפתחות לאט לאט מלאכות ואמניות שונות; מן המושבות אשר מסביב באים אליהן אנשים רבים להחליף את יבול אדמתם בסחורות הנעשות בערים. ויושבי הערים מתעשרים יותר ויותר; ובכל אשר יגדל עשרם כן ירבו צרכיהם ותשוקתם לתענוגים שונים; וככה הולכים ונבנים בנינים מפארים והערים הולכות יפות ומעשירות יותר ויותר.

הנה כי כן, בכל אשר הלך האדם הלוך והשתנות בעבודתו, בצרכיו ובכל דרכי חייו, כן רבו השנויים לטובה גם בבנין דירתו. לא הציידים הנודדים, אשר בלו את כל ימיהם בנדודים על פני הבצות הגדולות והיערים הגדולים לתור להם ציד, לא הרועים הנוסעים תמיד בעדריהם ממרעה למרעה על פני הככרים הנרחבות לאין קץ יבנו להם מעונות טובים ומרוחים לארך ימים. גם בימינו אלה רבים הם הציידים הפראים המסתפקים בגדר של ענפים רעננים תקועים בארץ להיות להם למחסה מפני הרוח, בקרבת מקום הציד, או הם עושים להם סכות צרות; הם תוקעים בארץ מספר מוטות בעגול וקושרים את ראשיהם יחד, ואחר כן הם מכסים אותם בעורות, בענפים ובמחצלות והסכה עשויה. ויש הרים פראים, אשר כדי לרוח את סכתם הם מעמידים אותה על קירות של שלג; ומה

שהיתה להם בראשונה לסכה, תהיה להם עתה לגג על קירות השלג; ולאהל כזה הם קוראים „וגם". דומים לזה הם האהלים, אשר יעשו להם השבטים הנודדים בערבות צפון סביריה, והם מכסים אותם בעורות האילים, או בלבד (פילץ воилокъ), וממעל ישאירו חור שיצא בו העשן. במקום תנור הם עושים להם כירה, פשוט, על רצפת המעון בתוך ועל יד הקירות מסדרים כל חפצי המשפחה. מעון כזה מתאים מאד לאפן החיים של הפרא הנודד. בשעה מעטה יכול הוא להקימו, ובשעה עוד יותר מעטה — להורידו, כדי להעבירו ממקום למקום בעת נדודיו.

ואולם אהלים קלים כאלה אינם יכולים להיות לאדם למחסה בימי החרף הקרים. על כן יכין לו הפרא הנודד מעון יותר חם לעת הקרה, כמו שיש לנו שני מיני מלבושים: מלבושים קלים לימי הקיץ ועבים וחמים לימי החרף, כן יש לפרא הנודד שני מיני מעונות. הצידים בני שבט הטונגוסים, הצידים הנודדים ביערות סביריה האפלים בונים להם לימי החרף „בתים" מקורות עץ ומכסים אותם מחוץ באדמה ובשלג.

יגאל הכרמלי.

אברהם נימן.

❦ ❦ ❦

הלא ידעתם, קוראים קטנים, כי רבים הם הילדים הרצים בבית הוריהם אנה ואנה. הם רואים רק את ארבע הקירות הלבנים ואת הארונות העומדים סמוכים אצלם, את השלחנות והכסאות; אך לצאת החוצה לא תמיד יניחום. יראה היא „אמא" הטובה, פן תעבר חלילה עגלה על ילדה הנחמד. ויש אשר יביט הילד בעד החלון החוצה, והוא רואה איזה דבר אשר מראה תכלת לו משתרע שם במרום. הוא רואה ואיננו יודע מה הוא רואה. אומרים לו, כי זה שמים. אולם בעוד רגע מביט הוא אל החומה הגבהה המתרוממת נכח החלון ומסתירה מעיניו את תכלת השמים, ולו נדמה, כי החומה והשמים הכל אחד...

על הקיר תלויה תמונה. שדות משתרעים ונהר שוטף באמצע. הילד מביט אל התמונה ואינו יודע מה זאת. כאשר יגדל מעט מביאים אותו אל ה„חדר", והרבי מתרגם לו „שדה" — א פעלד; עץ" — א בוים. אבל מה זה שדה, מה הוא עץ — איננו יודע.

ילדים כאלה, חברי החביבים, ילדים אמללים הם. יודעים הם כי יש אלהים יושב בשמי מרום, וכי האלהים ברא את השמים ואת הארץ, את היערות ואת הנהרות, אך ראה לא ראו את מעשי יי הגדולים, כי כל מה שעיניהם רואות אך מעשי ידי אדם המה; ידי האדם בנו את הבתים והחומות, והם רצפו גם את הרחובות באבן ועץ, למען אשר לא תוכל הארץ להוציא ירק, דשא ופרחים.

צר לי, חברי היקרים, על ילדים כאלה.
אבל יש בעולם גם ילדים מאשרים.

יש ילדים מאשרים הגדלים כעשב בשדה, כפרחים באחו. מתחת לרגליהם משתרעים שדות ארכים וכרים נרחבים, המכסים דשא רענן ושבלים מזהירות, והם מקפצים ומרקדים ומתגלגלים על הדשא הרך ומתחבאים בין השבלים הגבהות, וממעל לראשיהם מתוחים השמים הבהירים הרחבים עד אין סוף. ילדים כאלה מאשרים הם. המה רואים את מעשי יי לא בחמש, שהם לומדים מפי הרבי בחדר, כי אם בתבל הגדולה והרחבה. התורה שהם לומדים כתובה על יריעות השמים. המה רואים בעיניהם, כי כל מה שברא יי טוב מאד. ואוהבים הילדים האלה את יי הטוב בכל לבם הטהור ובכל נפשם הזכה.

ילדים כאלה, חברי החביבים, ילדים מאשרים הם.

ואחד הילדים המאשרים האלה היה אברהם נימן.

לא רחוק מעיר שרבס אשר בפלך פלוצק, עמד לו יער אחד רענן ועבת. ובאמצע היער בין העצים הזקנים והגבהים, אשר הורידו את ענפיהם ארצה לכסות בהם מערמיהם, עמד בית קטן. בבית ההוא דר איש יהודי סופר סוחר היער, רבי מרדכי נימן, ושם בבית ההוא נולד לרבי מרדכי ילד ויקרא לו אברהם.

ואברהם הקטן גדל ביער, ויהיו לו העצים לחברים, אתם שחק, אליהם התרועע, קפץ מעץ אל עץ וידלג מענף אל ענף. ותכלת השמים נשקפה לו מעל העצים, והשמים השתרעו רחוק, רחוק מאד. שם מאחורי היער שקעה השמש ומשם שלחה קרני זהבה על ראשי העצים. ועננה גדולה נמשכה לפעמים על פני כל השמים ותשפך על כל פני היקום איזה רוח מלא סודות ורמזים. „שם במרום, מעל העננה הזאת — אומר אברהם הקטן אל לבו — שוכן האלהים, האל הטוב, אשר ספרה לי אמי, כי הוא ברא את השמים ואת היער והעצים כלם". והאדמה המכסה בעשב רענן ורך היתה לו לאם רחמניה, אשר בחיקה ינוח, עליה ירקד וידלג, ירוץ ויתגלגל. — —

ופלג קטן ורך שטף בהמלה נעימה באמצע היער. עמק עמק בין העצים הסתתר הפלג, והענפים הארכים נמשכו על פניו ויסוככו עליו בזרועותיהם ויחביאוהו. ואברהם הקטן היה יושב שעות רבות על שפת הפלג, יושב ומביט עמק עמק במימיו הזכים.

ויש שהיה יושב על מפתן ביתם והיה מביט אל תוך היער. והימים אז ימי קיץ; השמש שולח אור שמח על פני הארץ, והעצים עמדו איש על יד רעהו ויתערבו בענפיהם הארכים ובעליהם הרעננים ויהיו כמסתירים שם איזה סוד מלא תוגה נעימה. ואברהם הקטן יושב ומביט, ומביט. אז יגש אליו אביו ויגער בו: למה תשב פה כגלם? לך הביתה, קח לך את הסדור ולמד! ואברהם הקטן יקום בעצב וישב לביתו לקחת את הסדור, כאשר צוהו אביו.

אז מלאו להנער אברהם שמונה שנים.

פעם אחת שלחה אותו אמו אל הכפר הקרוב להביא משם חמאה מאחת הכפריות; וילך הנער הקטן דרך היער. ורוח גדולה באה ויתקבצו ענגים רבים על פני השמים והעננים רצים כעדרי צאן על פני הרקיע. והעננים רודפים איש את אחיו וענן אחד מתפרץ ונכנס אל תוך הענן השני, וערפל גדול פרוש על פני השמים, ועלטה היתה על הארץ, וקול הרעם נשמע, והקול נורא ואיום מאד; העצים מתנועעים ורועשים, הענפים מתפתלים ברעדה איש אל אחיו. פתאם נבקעו השמים ויי הביט על הארץ רגע בעין אחת, וכעבר רגע שני הזר וסגרה — הברק הבריק. ומרחוק נשמע קול רעש גדול, כי הכה הרעם באחד העצים ויפילהו ארצה. אימה גדולה נופלת על אברהם הקטן, והוא מפסיק בהליכתו, עומד לו תחת אחד העצים ומתפלל תפלת מנחה. והוא מתפלל בקול רם והעצים עונים לעמתו בקול המלה. והרעם מטיל ביער. דומה כאלו אחד העצים אומר „קדיש" על העץ המת המוטל לארץ — ואברהם הקטן עומד תחת העץ ומתפלל — — —

והאכרים באו בקרדמות ובגרזנים ויכרתו את עצי היער אחד אחד, והיער הולך ופוחת, הולך ומתמעט.

ולב אברהם הקטן כואב על זה מאד, ופניו רעים.

— מדוע פניך רעים, בני? — שאלהו האב.

— סטפן כרת עץ גבה מאד, — בכה הנער.

— ילד שוטה, תנחמהו אמו, — הלא העץ איננו בעל חי ואיננו מרגיש דבר...

ואברהם הקטן יושב ומתאבל על העץ המת.

ולאט לאט כרתו האכרים את כל עצי היער, ורבי מרדכי צורר את חפציו ומשימם בעגלה והוא נוסע עם בני ביתו לשבת בעיר הקרובה, בעיר שרבס.

ליל הרף היה, השלג ירד על הארץ ויכסה את כל האדמה. השמים זכים ובהירים, והירח עומד באמצע השמים ומביט למטה. אברהם הקטן עטוף במטפחת אמו ומביט אליו בעיניו הגדולות והתמימות. רואה הוא איך הוא שוהה בים התכלת ומביט אליו ממרום בבת צחוק, המלאה רחמים ואהבה. נדמה לו, כי הירח מדבר אליו נחומים.

ומשפחת אברהם באה לשרבס. אביו פתח לו חנות קטנה ואותו הביאו אל ה„חדר" ללמד.

ואברהם הקטן יושב כל היום כלוא בחדר עם שאר הילדים בני גילו ולומד אתם יחד.

לומד הוא ונפשו תערג אל היער, מתגעגע הוא אל העצים, והוא יוצא לפעמים כחשאי מן החדר ובורח הרחק, הרחק אל החרשה הקטנה, אשר בקצה העיר.

והוא בא אל תוך החרשה ויושב לו בין העצים ומביט — ושמח; מרגיש הוא, כי טוב לו פה, טוב מאד. אך פתאם יזכר את החדר, את חמת הרבי ואת הרצועה והוא שב בלב מלא פחד העירה.

ובחנותו של רבי מרדכי אבי אברהם היו מביאים לפעמים למכר גליונות ניר מצירים בתמונות שונות. בהן תמונת עצים ופלג עובר ביניהם, ממש כמו שראה שם ביער.

ושמחת אברהם הקטן גדלה מאד בראותו, כי אפשר לצייר על הגליון את כל מראה העינים, והוא לוקח עפרון וניר ומצייר את כל התמונות שראה על הגליונות.

אז ישכח אברהם הקטן מאכל לחמו כל היום. ויש גם אשר לא ילך החדרה ללמד והוא יושב ומצייר על לוחות הספרים, על הכסאות ועל הקירות.

ואבי אברהם רואה, כי מתעצל הנער בלמודו ויגזל מידו את הניר ואת העפרון ויגער בו, גם הכהו על הלחי, כנהוג.

ויהי כאשר ירא הנער את אביו מצייר יומם, ויגנב את הגליונות המצירים ויסתירם תחת הארון; ובלילה כאשר נמו כל בני הבית את שנתם, היה קם בלאט מעל משכבו ומוציא את הגליונות מתחת לארון ולקח את העפרון בידו והוסיף לצייר.

אברהם נימן.

הדבר נודע לאביו וירא, כי בגערות ובמכות להי לא יסיר את בנו מדרכו הרעה, ויגמר בלבו לפעל עליו בדברים טובים ורכים ויקחהו ויושיבהו על ברכיו וישהר למוסר אזנו לאמר:

— אל, בני, לא טוב הדבר אשר אתה עושה; הנך מתרפה בלמודיך ועושה מעשה נערות ובזאת אתה מצער אותי ואת אמך אשר אהבת.

ודברי האב פעלו על לב הנער הרך, וירם קול בוכים ויבטיחהו, כי לא יוסיף עוד לצייר וישמע לקול אביו לכל אשר יצוהו.

אך כשהיה רואה על הגליון מצייר שדה תבואה, או יער רענן, היה שוכח את הבטחתו, והוא חוזר ולוקח עפרון וניר ומוסיף לצייר.

כה עברו על הצייר הקטן שלש עשרה שנה.

כאשר מלאו להנער שלש עשרה שנה ויהי לבר מצוה הטיף לו אביו את מוסרו: „ראה, בני, כבר גדלת והיית לבר מצוה ועודך מחזיק באולתך. אנא, בני, השלך אחרי גוך את ההבלים האלה ודאג

לאחריתך". — והנער שומע ומחליט בלבו לעזב את ציוריו, אשר לדברי אביו אך הבל המה.

אז שלחהו אביו אל בית המדרש ללמד שם.

ועד השנה השמונה עשרה למד אברהם בבית המדרש.

ואז היה יושב לעתים קרובות על ההר אשר מחוץ לעיר; עיניו מביטות במרחק, מביטות ורואות את השמים הבהירים ואת העננים הכהים ואת השדות הארכים ואת העצים הרמים; והיה מוציא עפרון מכיסו וגליון גדול מחיקו ומצייר את השדות ואת העצים ואת תכלת השמים ואת העננים הנוסעים, עדרים עדרים על פני רקיע השמים.

לילה היה אז. ואברהם קם לאט ממשכבו וילבש את בגדיו ויקרב לאטו אל הארון ויוציא משם שתי כתנות. — „שלום לך, אבי! שלום לך, אמי! שלום לכם, אחים יקרים! שלום לכן, אחיות אהובות!" — ברך את כלם בלבו, ויצא מן הבית.

הלילה עודנו פרוש על העיר. מרחוק נראה מבין העבים כוכב השחר וקרניו הפיצו אור קל על פני העיר. ולבדו הולך אברהם, בדרך רחוקה הוא הולך, אל עיר ורשה ללמד שם את חכמת הציור.

והוא בא לורשה. לחם לחץ אכל; ויש גם שעבר עליו יום תמים ברעב. אולם תשוקתו העזה ללמודים השכיחה את הרעב ואת המחסור מלבו.

מורשה נסע לקרקוי ושמה למד בהאקדמיה.

כאשר צייר את תמונת־הנוף[1]) הראשונה והראה אותה לחבריו אשר בהאקדמיה, צחקו עליו ואמרו:

— יהודי לא יוכל להרגיש את היפי אשר בתבל הנחמדה. אין ליהודי חלק באדמה ולא נחלה בשדות וכרמים. בעיר הוא יושב תמיד והדרת הטבע זרה לו, על כן אינו יכול להרגיש את יפיו.

ברוח קר שמע את דבריהם אלה ובלבו אמר: חכו, חכו לי, חברי הנכבדים. אנכי, אנכי אראכם לדעת, כי הרגש ירגיש היהודי את היפי, אשר בתבל הנחמדה.

והוא עזב את האקדמיה ויהי נודד בארץ הגדולה והרחבה לראות את התמונות מעשי ידי הציירים הגדולים אנשי השם, ויעבר בברלין, בפריז ובלונדון. אחרי כן שב לארצו, ויקבע מושבו בכפר קטן וישב שם לבדו ויצייר שם את תמונותיו.

ואחרי כן כאשר הציג את ציוריו ואת תמונותיו בתערוכה אשר בהאקדמיה, נתביישו חבריו, שהיו מבזים אותו בראשונה ולועגים לו על כי יהודי הוא. אולם אברהם העברי לא התביש בשם יהודי כאשר כנוהו חבריו הפולנים, כי אף כבד התכבד בשם הזה, ועל כן כתב את שמו מתחת לציוריו מפרש באותיות עבריות אברהם נימן.

אף חכמי האקדמיה וראשיה קצפו על הצייר, המתכבד בשמו העברי וכותב אותו מתחת לציוריו, ועל כן מנעו ממנו את המדליה (אות־הכבוד) הראויה לו כפי כשרונו הגדול.

ויקח אברהם את ציוריו ואת תמונותיו מן האקדמיה ויביאם אתו ברלינה ויציגם שם באחד הטרקלינים הגדולים. וכל העתונים

[1]) לאנדשאפט.

מהללים ומפארים את מעשי ידיו; אך בושו לקרא אותו בשמו היהודי ויקראו לו „אשכנזי פולני" „רוסי אשכנזי", רק לא בשם יהודי.

מברלין הלך נימן להמבורג ויציג גם שם את ציוריו ומשם הביאם לורשה ויציגם באולם „קריבולט".

ובכל מקום אשר נימן מציג את ציוריו ואת תמונותיו משבחים העתונים ומפארים אותו. אולם לקרא אותו בשם יהודי ישכחו תמיד.

אולם ציורי נימן בעצמם מעידים, כי יד יהודי יצרתם. וכל עין מבין, בראותה את השדות, היערים והנהרות, את השלג ואת קרני השמש ואת השמים ועניניהם אשר צייר,—תכיר מיד, כי ציורי אמן עברי הם. על כל ציור וציור של נימן שפוכים געגועי עצב. הוא מצייר, למשל, יום קיץ חם, יום חרף קר, בתים נמוכים טבועים בערמות שלג, נהר מכסה קרח, עץ פורח בירח זו, תלמי שדה הנמשכים רחוק, רחוק — ועל כלם שפוך צל תוגת נפש עבריה. נכר, כי לב הצייר מלא געגועים על שדותיו, מימיו ונהרותיו, הריו ועמקיו, שיש לו שם במרחקים—בארץ ישראל.

שלום.

חדשות.

טיול עברי. — ביום חמשה עשר בטבת, יום צח ובהיר וחם לילדי ירושלים, נאספו כל תלמידי בית הספר הנקרא על שם למל ועמדו כלם בשלש שורות באולם הגדול של בית הספר. ופניהם הקטנים מאירים, עיניהם השחורות נוצצות מגיל. חג להם היום!

עומדים הם ומחכים בקצר־רוח לבא המורים, והתהלכו להם לטיל על הררי ציון. והנה המנהל הנכבד מר אפרים כהן בא ואומר לתלמידים:

— ילדים, הזהרו לדבר רק עברית!

— אם לא תדעו לכם דבר ממראות הטבע אשר תראו לפניכם, — אומר להם המורה העברי מר דוד ילין — תשאלו, והגד לכם שמו העברי.

והילדים עמדו שנים שנים בשורה ארכה של יותר ממאה וחמשים ילד.

הטיול החל.

הולכים הם אל הררי־אל המתרוממים סביב לירושלים, בין סלעים ועמקים, בין שדות חטה ומעיני מים.

עוברים הם בין שני טורי הרים, ורוח צחה, רוח בקר מנשב מבין הררי יהודה, השמים—כחלים, עמקים, בהירים־בהירים, שמי־ירושלים, והנה האויר נרעש לקול המקהלה:

עוד לא אבדה תקותנו
התקוה הנושנה
לשוב לארץ אבותינו
לעיר בה דוד חנה!

ורוח נעימה נושבת בפני העברים הקטנים והשמש שולחת את קויה המזהירים היורדים ונושקים את ראשיהם. ההרים הגבהים

עומדים דומם ומקשיבים לשירה העברית החדשה־הישנה. מקשיבים ההרים וזוכרים שירות נשכחות מימים מקדם.

המה באו עד כפר נחמדה, מכסה בירק דשא; זיתים עתיקים סביבותיה ומעין מים חיים מפכה מימיו בהמלה נעימה. ארבעה ארזים־ענקים מתנשאים משמאל, מימין הר רם ונשא וממעל חפת תכלת נפלאה. שם תחת זיתים וארזים נפוצו הילדים וישבו לנוח ולאכל איש את ארחתו.

אז החלו המשחקים השונים והמשחקים־עברים, והדבור־עברי. גם ההרים והעצים אשר מסביב — עברים, גם השמים הבהירים אשר ממעל — עברים, עברים הם.

היום רד. רוח קריר החל להתלחש עם עלי העצים הרעננים עבים קלים נראו על קצות השמים. עת לשוב.

— עמדו בשורה! — נשמע קול אחד המורים. והילדים עמדו מהר בשורה ארכה ופניהם מוסבים אל המורים.

— הימינו! — וכרגע הפנו את פניהם, וימינם לצד המורים.

— קדימה! — וילכו.

„חושו, אחים, חושו,
נרימה פעמינו!
טושו, אחים, טושו
לארץ אבותינו!"

והעברים הקטנים בני ירושלים עוברים ברנה הלאה הלאה. הנה הם עולים במעלה ההר. והשמש יורדת ויורדת. הנה היא, האדמה והיפה, מבטת אליהם באהבה מעל ראש ההר אשר מפאת ים, עוד מעט ונעלמה כלה.

והעצים העומדים על צלעי ההרים מתנועעים אנה ואנה, מתפללים הם תפלת המנחה...

והילדים הולכים הלוך ורנן:

„שמש אביב נטה ימה
עד לקצות שמים,
זיו חכלילי הוצק שמה,
תאוה לעינים".

והעברים הקטנים הולכים ושבים — ירושלימה.

המו"ל: הוצאת „תושיה" בורשה.
העורכים: א. ל. בן־אביגדור וש. ל. גרדון.
כתבת ה„עולם הקטן":
КНИГОИЗДАТЕЛЬСТВО „ТУШІЯ", ВАРШАВА.
Verlag „TUSCHIJAH", Warschau.

Herausgeber u. Eigenthümer: Verlag „Tuschijah“. Verantwortlicher Redacteur S. M. Laser. Druck von Josef Fischer in Krakau.